

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček, zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemani v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglas po tarifu
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Okrožni inšpektorat v Mariboru

OBSEGAL BO PRIBLIŽNO MEJE SEDANJE MARIBORSKE OBLASTI.

BEOGRAD, 24. oktobra. V »Službenih
Novinah« je izšla danes ministrska na-
redba o novo ustvarjenih okrožnih in-
spektoratih. Dravska banovina dobi o-

krožni inšpektorat v Mariboru, ki bo ob-
segal približno meje sedanje mariborske
oblasti.

Kriza v Franciji

TEŽKOČE ZA SESTAVO NOVE VLADE. — BRIAND NEPOPUSTLJIV.
MOŽNOST KABINETA LEVICE.

PARIZ, 24. oktobra. V Elyseeju še
ni podla odločitev. Predsednik repu-
blike je danes sprejel zborničnega in
senatnega predsednika. Kakor se za-
trjuje v političnih krogih, pred pote-
kom kongresa radikalne stranke nika-
kor ni pričakovati rešitve krize.

Čeprav se je prvotno zadrževalo, da
bo kriza kratka, se že kažejo vsi obri-
si težkoč, ki ovirajo zadovoljivo reši-
tev. Posvetovanja predsednika Dou-
merquea s parlamentarnimi faktorji.
Še niso pokazala nobenega uspeha.
Sestava novega kabineta je bila v pr-
vi vrsti ponudena Briandu, ki pa je po
nudbo odločno odklonil. Parlamentar-
ni krogi izražajo željo, da naj bi Bri-

and sestavil vlado že zato, da bi se
mogla nadaljevati zunanja politika
Francije v duhu miru.

Ker pa se Briand trdovratno brani
prevzeti zopet sestavo vlade, je po-
dana celo možnost za kabinet levice.
Kot kandidati za Briandovo dedščino
se imenujejo: Daladier, Herriot, Sar-
raut in socialist Paul Boncour.

Ako pa bi se ponesrečila tudi ta kom-
binacija, potem bi prišla v poštev se-
stava koncentracijske vlade s Steegom
ali Clementelom na čelu. V obeh slu-
čajih pa bi bil vsekakor zunanji port-
felj ponujen Briandu, ker je splošna
želja, da naj bi Briand nadaljeval svo-
jo dosedanje politiko.

Zaroka italijanskega presto- lonaslednika

RIM, 24. oktobra. Kakor poročajo
današnji jutranji listi, je italijanska
kraljevska dvojica privolila v zaroko
prestolonaslednika Umberta z belgijs-
ko princezino Marijo Jose. Zaroka
bo izvršena danes, na obletnico poro-
ke italijanskega kralja Viktorja Ema-
nuela z bivšo črnogorsko princezino
Jeleno.

BRUSELJ, 24. oktobra. Vest o za-
roki italijanskega prestolonaslednika
Umberta z belgijsko princezino Ma-
rijo Jose, je izzvala tu navdušene ma-
nifestacije. Italijanski prestolonasled-
nik se je odpeljal kot gost belgijske
kraljevske dvojice, z vsem svojim
spremljstvom na grad Lalckel, kjer bo
prirejen njemu na čast velik dvorni
banket, v petek pa bo banket v itali-
janskem poslanstvu. Poroka se bo že
v kratkem vršila v Rimu.

Millionske izgube na new- yorški blagovni borzi

NEWYORK, 24. oktobra. Radi nesreč-
nih spekulacij vlada od včeraj na tukaj-
šnji blagovni borzi prava panika, kakršne

že dolgo ne beleži zgodovina ameriških
denarnih trgov. Gre za izgube, ki gredo v
težke milijone dolarjev. Tekom ene sa-
me ure so zgubili spekulanti včeraj popold-
ne nad 15 milijonov dolarjev. Panika
traja danes nezmanjšano dalje. Okrog
6,385.000 vrednostnih papirjev je danes
menjalo svoje lastnike. Več papirjev je
padlo za več kot sto točk. Padanje na
efektni borzi je kmalu nato učinkovalo
tudi na produktivno borzo, kjer je bil u-
stavljen ves promet. V zvezi s tem se po-
roča iz Čikaga, da je tudi na tukajšnji
borzi nastala podobna panika in so za-
znamovali milijonske izgube.

Batiranje v madžarskem vo- jaškem kazenskem zakoniku

BUDIMPEŠTA, 24. oktobra. Parlamen-
tu je bil včeraj predložen novi vojaški
kazenski zakonik. Med drugim vsebuje
tudi določbo, da se smejo oficirji in ofi-
cirski aspiranti v svrhu prepričenja ne-
upravičenega napada na njihovo čast po-
služiti orožja, ako tega ni mogoče doseči
drugače. Izjemno sodišče more mobilizi-
rati armadi pripadajočega vojaka radi
zločina, za katerega je določena več kot
desetletna ječa, obsoditi mesto na smrt na

batiranje, ako bi to z vojaških vidikov
zadostovalo. Število udarcev ne sme biti
manjše od 25 in ne večje od 60. Izvajanje
udarcev se mora prekiniti, ako je ogrože-
no življenje obsojenca. V tem slučaju, ka-
kor tudi, ako izvedba iz drugih razlogov
ni mogoča, dobi namesto vsakega udarca
obsojenec po en mesec zapora ali ječe.

Pritožba nemških nacional- cev na državno sodišče

BERLIN, 24. oktobra. Kakor znano, je
pruska državna vlada prepovedala držav-
nim uradnikom agitacijo za plebiscit proti
Youngovem načrtu. Nemški nacionalci
so vložili zato na državno sodišče v Leip-
zigu pritožbo s prošnjo, da naj razveljavi
odlok pruskega državnega ministrstva.
Državno sodišče je pritožbo nemških na-
cionalcev z ozirom na zakonito uteme-
ljeni sklep notranjega ministra Grzesin-
skega zavrnilo.

Singerjev prikrejevalni tečaj v Mariboru.

Te dni je bil zaključen Singerjev 14-
dnevni tečaj za šivanje, krojenje in veze-
nje. Uspeh brezplačnega pouka je bil iz-
redno zadovoljiv. V dvorani Zadržno
gospodarske banke je bila urejena popol-
na delavnica, v kateri se je izvežbalo
108 udeleženk v vseh krojaških delih to-
liko, da bodo lahko popolnoma samostoj-
no krojile najrazličnejše perilo in obleke.
Singer, ameriški proizvođač, je pač s svojo
solidnostjo zavojeval ves svet in skoroda
popolnoma onemogočil konkurenco. Sa-
mo v Jugoslaviji ima 185 filijalk, v Slo-
veniji pa 12, dočim jih je v Evropi 16.500.
Značilna za ameriško podjetje je propa-
ganda in ameriški duh, ki je potom za-
stopstev prenešen tudi na naša tla. Bodi
praktičen in pomagaj si sam, je geslo
Bourne & Co., ki je postalo vabljivo tudi
med našim ženstvom. Zanimivo je tudi
dejstvo, da vsi Singerjevi ravnatelji, pod-
ravnatelji, zastopniki in vodje podružnic
ne morejo poprej nastopiti službe oziro-
ma vršiti svojih dolžnosti predno se
popolnoma ne seznaniijo z detajli strojev
in sami ne postanejo šivilje. Torej ves o-
gromni Singerjev aparat na vseh konti-
nentih je prežet z ameriškim duhom in
tudi ni prav nič presenetljivo, da se je
Singerjev šivalni stroj udomačil že v sle-
herni vasi.

Tatvine dvokoles.

Neznani storilec je v torek popoldne u-
kradel Dragotinu Tratniku izpred Zadr-
žne gospodarske banke dvokolo znamke
»Steyer« vredno 700—800 Din. Delavcu
Francu Domenku pa je izginilo dvokolo
znamke »Steyer« izpred javne bolnice.
Dvokolo je vredno 1200 Din. O tatovih
ni sledu.

Organizacija banskih uprav

dobiva z uredbo o določitvi imovine, o
upravi in budžetiranju banovin ter o li-
kvidaciji imovinskih odnošajev dozdajnih
oblastnih in sreskih samouprav konkret-
nejšo obliko. Uredba je bila včeraj od
kralja podpisana in bo menda že danes
objavljena.

Uredba določa, da morajo banske upra-
ve vsakoletno sestaviti svoje proračune
dohodkov in izdatkov. Proračunsko leto
se prične s 1. aprilom. Proračun, ki ga
za vsako bansko upravo sestavi ban s
svojimi strokovnimi referenti, mora v
partijah obsegati vse izdatke in dohodke
in se bodo smeli izdatki iz posameznih
partij vršiti samo v svrhe, določene v
proračunu. Izdatki proračuna morajo ob-
segati vsa bremena, s katerimi obreme-
njujejo banovine posebni zakoni, dalje
osebne izdatke za upravno osebje, za o-
sobje, prevzeto od samoupravnih uradov
in ustanov, materialne izdatke za potre-
be uradov in ustanov, odplačila banovin-
skih dolgov in obresti, ter izdatke za ne-
predvidene potrebe. Proračun dohodkov
mora obsegati dohodke od posestev in
ustanov, zavodov, podjetij banovin, do-
klade na državne davke, ki pa brez odo-
bitve finančnega ministra ne smejo pre-
segati 10%, samostalne banovinske da-
latve, ki jih odstopi država od svojih do-
hodkov v gotovi tangenti, in končno iz-
redne dohodke. Ban mora pri sestavi
proračuna upoštevati gospodarsko moč
prebivalstva in načela razumne štednje.

Za prihodnje leto morajo bani predlo-
žiti proračune že do 31. dec. t. l. finan-
čnemu ministru v pregled in odobritev,
obenem pa tudi sklepe račune za prejš-
nje proračunsko leto ter ekspozice in pro-
gram dela za prihodnje leto. Finančni mi-
nister mora izdati sklep o proračunu vsa-
ke banovine tekom meseca dni po pre-
jemu.

Proračun izvršuje ban in je za pravil-
no izvršitev odgovoren pred oblastvi in
glavno kontrolo. Samostojne banovinske
dohodke in izdatke upravlja finančni od-
sek banske uprave, kojega šef je za vse
izdatke in dohodke odgovoren pred mi-
nistrom financ in glavno kontrolo. Ako bi
se tekom leta izkazalo, da so v proračunu
predvideni krediti nezadostni, sme ban
staviti ministru za finance predlog za po-
višanje, odnosno za naknadno odobrenje
potrebnih kreditov. Ako bi se tekom leta
izkazalo, da se izdatki ne bi mogli izrav-
nati z rednimi dohodki, sme banska up-
rava najeti posojila doma ali v inozem-
stvu, vendar je za vsako zadolžitev po-
treben pristanek finančnega ministra po
zastlišanju in odločitvi ministrskega sveta.

Važne so prehodne določbe glede likvi-
dacije oblastnih in sreskih samouprav. —
Predpisi o službenem delokrogu, pravicah
in dolžnostih ter o disciplinski odgovor-
nosti bivših oblastnih uslužbencev osta-
nejo še nadalje v veljavi, ban jih pa lahko
s posebno uredbo unificira in izpremeni
v smislu novega ustroja države, ne da bi
pri tem zmanjševal pridobljene pravice
samoupravnega osebja. Oblastni komi-
sarji morajo do 15. nov. t. l. popisati in

inventarizirati vso imovino oblastnih sa-
mouprav in obenem ugotoviti stanje
sklenjenih in najetih posojil in drugih
dolgov, obvez in terjatev. Na podlagi te-
ga ugotovljenega stanja bo izvršena li-
kvidacija oblasti in srezov, kojih imovina
se bo izročila banskim upravam ter bo
prešla v last banovin z vsemi aktiv in
pasivi. Vse nepremičnine in ustanove
oblastnih in sreskih samouprav pripadejo
banovinam, v kojih področju se nahajajo.
Kjer preidejo deli oblasti v sestav več
banovin (pri nas Medjimurje in Bela kra-
jina v savsko, ostala Slovenija v dravsko
banovino, srez Čabar pa iz primorske
oblasti v dravsko banovino!), in se bo
pri prevzemanju teh področij našla goto-
vina od dohodkov po oblastnih proraču-

nih. se bo razdelila med banovine-nasled-
nice po številu prebivalstva, enako pa se
bodo razdelile nanje tudi obveze oblasti.
Glede oblastnih hranilnic, ki so bile po-
nekod (n. pr. v mariborski in zagrebški
oblasti) ustanovljene, bo po prevzemu
njihovih aktiv in pasiv odločil o nadalj-
nem njihovem poslovanju ban po pritr-
ditvi finančnega ministra.

Pokojnine se bodo izplačevale iz bud-
žeta banovin, ako so jih upravičenci pre-
jemali od oblasti. Tudi v slučajih, da so
bile na banovine prenešene ustanove ali
podjetja, kjer so si dotični upokojeanci pri-
dobili pravico do pokojnine, se lahko iz-
jemoma prenesejo izdatki za te pokojni-
ne na banovine.

Bani morajo do konca tega leta pre-

vzeti uradništvo oblastnih samouprav in
sklepati o njihovi nadaljni službeni dode-
litvi in razvrstitvi. Do takrat bode to u-
radništvo prejemalo plače na breme obla-
stnih proračunov, kojih veljavnost je po-
daljšana še tudi do 31. marca 1930. Z 31.
dec. t. l. se ukine tudi delovanje sreskih
samouprav glede dohodkov in imovine.

Minister financ, ki ima vrhovno nad-
zorstvo nad finančnim poslovanjem ba-
novin, bo po potrebi v soglasju z mini-
strom za notranje zadeve izdajal še pra-
vilnik in navodila glede iz vrševanja fi-
nančnih določb te uredbe.

Gornja uredba je prvi praktični korak
v formiranju novih banskih uprav in je
samo želeči, da bi se njene določbe čim-
prej oživitvile.

Ljubljana in mariborska oblast

NEKDANJI SPORI IN PREDSDOKI. — POLOŽAJ PO 9. OKTOBRU. — NALOGE IN DOLŽNOSTI LJUBLJANE V NOVEM POLOŽAJU.

Nekdanja slovenska Spodnja Štajerska ni bila nikoli upravno-politično zvezana z bivšo Kranjsko in z Ljubljano. Narodni, politični, gospodarski, kulturni in socialni razvoj je hodil na Štajerskem v marsikaterem oziru druga in drugačna pota kakor na Kranjskem; zato so postale tudi nekatere temeljne osnove slovenske štajerske mentalitete različne od osnov slovenske kranjske. Delitev na Kranjce in Štajerce je bila zelo ostra, včasih celo preostra in zato škodljiva naši narodni celokupnosti. Povsem razumljivo je tedaj, da so Štajerci že takoj po osvobojenju strmeli po tem, da bi njihovo ozemlje tvorilo samostojno politično-upravo in od Kranjske ter Ljubljane ločeno enoto. To se spočetka sicer ni zgodilo, toda velikanska napaka Ljubljane je bila, da je v času prve združene Slovenije z zapostavljanjem Maribora in Štajerske ter z nerazumevanjem njenih potreb še bolj poglobila in okrepila stara nasprotstva, namesto da bi jih bila zabrisala in tako dokazala svojo upravičenost do naslova in funkcije slovenske metropole. Tako je tedaj sama dala Štajercem v roko glavno orodje za borbo proti sebi, in dobili smo svojo posebno mariborsko samoupravo.

Višji državni in nacionalni interesi so sedaj zahtevali ukinitve te samouprave, in bivša mariborska oblast je od 3. t. m. dalje definitivno priključena večji združeni upravni enoti, dravski banovini s sedežem v Ljubljani. Tako smo se vrnili po dolgih borbah zopet tja, kjer smo po osvobojenju že bili, a želja nas vseh, ki resnično ljubimo svojo domovino, je, da bi se s tem ne vrnili tudi k starim sporom, k staremu nasprotstvu, nerazumevanju in zapostavljanju. Oni, ki so pripravili 3. oktobra, so dobro vedeli, da je mogoča konsolidacija naših notranjih razmer le s pomočjo velikih in življenja sposobnih samoupravnih enot, a tudi mi sami se zavedamo, da bomo v veliki dravski banovini lahko bolje napredovali kakor smo v malih oblastih. Toda samo tedaj, če se bo Ljubljana kot skupno središče zavedala, nepristransko zavedala poleg svojih pravic tudi svojih dolžnosti.

Temeljno načelo, ki je privedlo do 3. oktobra, je izhajalo iz spoznanja, da je pretirani centralizem lahko povod za nešteta nesoglasja in za brezštevilne spore; isto načelo pa bodi tudi maksima središča naše slovenske banovine, Ljubljane. Kakor hitro bi Ljubljana pričela stremeti po tem, da se s svojim novim položajem okoristi na račun drugih mest in pokrajin, ne da bi jim obenem dala to, kar jim po davčni, gospodarski, kulturni in številčni moči pripada, bi neizogibno moralo priti do novih sporov. Zato smo uverje-

ni, da bo Ljubljana vedela kaj je njena najvišja naloga, s katero je bila poverjena, ko je postala središče in središče banovine. Pred vsem se mora Ljubljana zavedati, da zahteva naša državna in narodna meja na severu vse drugačne pažnje kakor jo zahteva meja na Karavankah ali Julijskih alpah. Ob mejah in za mejami bivše ljubljanske oblasti živi zavedno ljudstvo, ki zna mejo samo čuvati, ob naših severnih mejah pa je ljudstvo komaj na začetku narodnega preporoda, dočim so onstran meje tujci, Nemci in Madžari. Zato je tu potrebno drugačno, vse bolj pazljivo in premišljeno delo.

Drugo, česar Ljubljana ne sme pozabiti, je, da so v bivši mariborski oblasti tri važna mesta: Maribor, Celje in Ptuj, ki so bila, so in bodo našemu podeželju tudi kulturna središča. Maribor po velikosti ne zaostaja veliko za sedanjo Ljubljano; zato ima vso pravico, da vrši tudi v bodoče svojo veliko kulturno misijo na severu. Te misije pa brez dobrega gledališča, ki je obenem tudi centrala za Celje in Ptuj ne more vršiti. Gledališče mora tedaj ostati neokrnjeno in mora dobiti tudi od Ljubljane vsaj enako, če ne večjo subvencijo, kot jo je dobivalo od Maribora. Prav tako mora ostati gimnazija v Murski Soboti in preiti po ukinitvi oblasti v področje banovine. Ko se bodo v bodočnosti podeljevale subvencije pevskim, prosvetno-kulturnim in drugim institucijam, kakor Glasbeni Matici, Ljudski univerzi itd., mora biti naša oblast dotirana vsaj tako kot bivša ljubljanska.

Ozemlje bivše naše oblasti je močna gospodarska in davčna enota, zato potrebuje popolnega razumevanja za svoja gospodarska, prometna in socialna stremjenja. Oblastna samouprava je pripravila že vse za osnove nižje gozdarske šole v Mariboru; zato je potrebno, da Ljubljana to delo nadaljuje in čimprej tudi izvede. Prav tako bodo potrebni posebni strokovni tečaji za gozdarstvo, sadjarstvo, vinogradništvo in živinorejo. — Razvoj prometa zahteva preureditev starih in zgraditev novih cest. Pereče je vprašanje dovršitve regulacije Savinje, Drave, Pesnice in Mure, v socialnem oziru je pa na prvem mestu problem zaposlitve delavcev, posebno Prekmurcev. Vsa ta vprašanja so se v bivši domači samoupravi že obravnavala in so bila nekatera tudi že deloma ali povsem rešena, zato je dolžnost Ljubljane, da jih uvrsti v svoj program in izvede do kraja. Če bo tako razumela in izvajala svoje poslanstvo, potem smo prepričani, da bo kmalu napočil čas, ko bodo padli vsi, tudi še zadnji pomisleki proti naši — beli Ljubljani!

Mariborsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 24. oktobra ob 20. uri »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, ab. C. Kuponi.

Petek, 25. oktobra. Zaprt.

Sobota, 26. oktobra ob 20. uri »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. Delavska predstava.

Nedelja, 27. oktobra ob 20. uri »Morala gospe Dulske«.

Nedelja v mariborskem gledališču. Da si tudi nedeljsko občinstvo lahko ogleda velezabavno poljsko komedijo »Morala gospe Dulske«, ki je pri premijeri dosegla časten uspeh in je zlasti v drugem dejanju žela na odprti sceni frenetičen aplavz, se ista vprizori v nedeljo 27. tm. Opozorjamo na letošnje nizke dramske cene.

Leharjev »Piskrovez« na mariborskem odru. Predvidoma se vprizori v torek, 29. t. m. dolgo zaželjena melodijozna opereta »Piskrovez«, ki je prešla vse odre z največjim uspehom. Režira g. Harastovič, dirigira g. Hercog. Prvič nastopi v njej na novo angažirani tenor g. Ivelja,

Ana Karenina v Grajskem kinu.

»Ana Karenina« pomeni poleg »Vojne in miru« višek ustvarjanja Leva Tolstega. Je to popolno delo, prožeto z nepo-

kolebljivim duhom ustvarjanja, bogatimi izkustvi, ki ni več zanje nobenih skrivnosti srca... — Ne pozabite na 29. oktober, ko vam Zveza kulturnih društev priredi v Grajskem kinu Tolstojev večer s sodelovanjem Johna Gilberta in Grete Garbo, kakršnega Maribor še ni videl. —

Okrajni prosvetni dan v Slovenski Bistrici

priredi mariborska Zveza kulturnih društev v nedeljo 27. okt. od 9. ure naprej v dvorani hotela Beograd. —

Pevci, dijaki, učiteljstvo

in drugi, ki hočete pozdraviti pevski zbor slovaških učiteljev, pridite jutri v petek točno ob 15. uri na glavni kolodvor, kjer bo vsakomur prost vstop na peron. Po pozdravu na kolodvoru bo sprejeto z gosti do dvorane Union. —

Prijateljski večer s Slovaki

se v petek po koncertu ne bo vršil v Grajski kleti, ampak v kolodvorski restavraciji, ker se gostje odpeljejo že z dunajskim brzovlakom ob 0.45. uri. —

Planinski koledar za l. 1930

je pravkar izšel. Izdal ga je znani naš turist g. Brunon Rotter. Koledar se dobi pri vseh podružnicah SPD in pri izdajatelju, Maribor, Krekova 5. Velja 16 Din, po pošti 20 Din. Priporočamo ga vsem turistom in izletnikom! —

Za jesen in zimo KARO-čevlje. VI.

Mariborski in dnevni drobiž

Letalsko-akrobatski meeting v Mariboru

Aero-klub »Naša krila« v Mariboru priredi 27. t. m. ob pol 14. na Teznu pri Mariboru veliki letalsko-akrobatski meeting, ki bo v vsakem oziru nadkrilil letalsko prireditev lanskega leta. Tokrat sodelujejo štiri prvovrstna letala aeroplanskih tvornic Katzenstein - Raab iz Kassela, ki jih vodijo sloviti piloti: solastnik aeroplanskih tvornic Anton Raab, inž. Pavel Knopf in pilot F. Müller.

Sporod prireditev je naravnost senzacionalen, kajti lastnosti letal, ki so že prispela na tezensko vežbališče, so tako popolne, da omogočajo izvajanje najvratolomnejših akrobacij, ki jih sploh zmora letalska spretnost. Edino v tej točki je tehnika prekosila prirodu samo. Nikjer nimamo v naravi zgledov loopinga, hrbtnega letenja in drugih akrobacij, ki jih zaenkrat zmora le moderno letalo. Razen tega bo občinstvo deležno tudi drugih atrakcij, ki jih doslej še nismo videli pri nas na nobenem letališču.

Vstopnina: sedeži 20 Din, stojšča 10 Din za člane Aero-kluba z legitimacijo 5 Din, dijaki, vojak in otroci 3 Din.

Članske vstopnice se bodo razpečavale le v predprodaji. Predprodaja v trafikah: Svetek v Slovenski ulici, Ivanuš v Gosposki ulici, Golež na Aleksandrovi c. in v glavni tobakarni na Glavnem trgu.

Občinstvo se opozarja, da ima brezpo- gojno slediti navodilom in odredbam rediteljev. Prireditev se bo vršila ob vsakem vremenu.

Sprejem in bivanje slovaških učiteljev v Mariboru.

Zbor slovaških učiteljev konča svojo turnejo po Jugoslaviji v Mariboru v petek, dne 25. oktobra, kamor se pripelje z ljubljanskim brzovlakom ob 15. uri. Na kolodvoru bo svečan sprejem in je vstop na peron prost. Nato bodo gostje obiskali oblastno vinarsko šolo in Kalvarijo, da si ogledajo mariborsko okolico. Po koncertu, ki prične točno ob 20. uri v dvorani »Union«, priredijo gostom mariborski učitelji večerjo in prijateljski sestanek v kolodvorski restavraciji. Že ob ¼ 1. popoldne pa se bodo Slovaki odpeljali proti Dunaju, ker imajo v nedeljo doma volitve v parlament. Slovaki, ki pridejo v Maribor prvič po prevratu in sploh prvič k nam, bodo toraj prav kratek čas v Mariboru. Zato pa bodo gotovo vsi Mariborčani poskrbeli da ostane gostom to kratko bivanje v obmejnem Mariboru v tem lepšem spominu. Pridite na kolodvor! —

Ljudska univerza v Mariboru.

Dr. Halmovo predavanje »Prognan v Sibirijo« je radi koncerta slovaških učiteljev preloženo. Denar za že kupljene vstopnice se vrne v trgovini.

Mariborska gremijalna šola

je namenjena izobrazbi obrtnega in trgovskega naraščaja, ki je poleg praktičnega pouka potreben tudi splošne teoretske naobrazbe. Večina vajencev vseh poklicev je zaposlena pri nezavednih, mlačnih ali celo nemškutarsko razpoloženih mojstrih, mnogi med njimi pa tudi pri nemških mojstrih. Vpliv na obrtno mladino, ki črpa zglede pri svojih gospodarih, je torej narodnostno docela negativen. Pomanjkljivost pa bi morala parirati zate ravno gremijalna šola, kajti najmanj kar lahko zahtevamo od bodočega mariborskega obrtnika je znanje slovenščine, za kar pa zaenkrat nimamo nika- kega jamstva. Zdi se nam neobhodno potrebno, da bi gremijalna šola uvedla tudi slovenščino in tako prispevala k temeljiti priučitvi obrtnega naraščaja materinščine, za čemer streme obrtni nadaljevalne šole vseh držav in vseh mest in kar bi bilo zlasti nujno v obmejnem in mešanem Mariboru. —

Nova kmetijsko-nadaljevalna šola.

V nedeljo 20. t. m. je krajni šolski svet v Slov. Bistrici sklenil, da se na tamošnji deški osnovni šoli ustanovi kmetijsko-nadaljevalna šola pod vodstvom šolskega upravitelja g. Miloša Tajnika in ob sodelovanju učiteljske šole. Vpisovanje bo v nedeljo. Je to druga šola te vrste v slovenjebistriškem sodnem okraju. Čujemo, da bo sledilo dobrih zgledom kmalu tudi Smartno na Pohorju.

Občni zbor Jug. novinarskega udruženja, sekcija Ljubljana, ima v nedeljo, 3. novembra, v Litiji svoj običajni vsakoletni redni občni zbor.

Izredna seja mestnega občinskega sveta mariborskega, sklicana za danes, dne 24. oktobra, je preklicana. —

60-letnica vzornega kmeta.

Posesnik Škerlec Franjo v Vičancih pri Veliki Nedelji znan širšemu občinstvu kot napreden, vzoren kmetovalec ter pisatelj mnogih gospodarskih člankov, ki jih v največjem času objavlja »Kmetovalec«, dopolni danes svoje 60. starostno leto. Zadnja dva meseca je na vseučiliški kirurški kliniki v Zagrebu prebil dve težki operaciji na črevesu. Vrlemu možu, ki je po lastnem trudu vzorno preuredil svoje posestvo, takisto gospodarska poslopja in prirejal prejšnja leta številne, dobro obiskane gospodarske shode, želimo skorajšnje ozdravljenje, kar je za danes najumestnejša čestitka! —

Zamenjavanje imen v muškatski aferi.

Gospod Alojz Lorber, posestnik in vinski trgovec pri Sv. Petru pri Mariboru nas prosi za objavo sledeče vesti: Od začetka muškatske afere v Mariboru me neprestano ljudje zamenjavajo z Ivanom Lorbekom, posestnikom pri St. Petru, ki je bil obsojen kot odbornik mariborske vinarske zadruge v Mariboru radi ponarejanja muškateca. Povdarjam torej enkrat za vselej še javno, da nisem identičen z obsojenim Ivanom Lorbekom in z njim v nikaki zvezi, posebno ne v vinskotrgovski. Zahvaljujoč se za objavo, beležim z odličnim spoštovanjem Alojz Lorber posestnik in vinski trgovec v St. Petru pri Mariboru.

Davčne znamke za uslužbenski davek.

Delodajalci, ki zaposlujejo povprečno največ do 20 nameščenecv oziroma uslužbencev, plačujejo izza 1. oktobra uslužbenski davek z davčnimi znamkami. Plačevanje tega davka z znamkami je zabranjeno državnim in samoupravnim ustanovam, društvom, obveznim na javno polaganje računov in onim delodajalcem, ki zaposlujejo več kakor 20 oseb. Davčne znamke bodo naprodaj v mestu Mariboru pri blagajni davčne uprave in pri prodajalcih takšnih vrednosti (tobačnih trafikah), izven Maribora pa se bodo dobivale znamke pri vseh oddelkih finančne kontrole. Delodajalec mora ob priliki vsakega izplačila zaslužka nalepiti znamke na označeni prostor knjižice za uslužbenski davek ter mora znamke s svojim žigom ali lastnoročnim podpisom uničiti. (Če bi bil dotični prostor v knjižici premajhen, naj se prilepi kos papirja in na tega nalepi znamke.) Sicer se te knjižice izpolnjujejo kakor dosedaj. Uslužbenski davek se plačuje z znamkami za vse zaslužke, ki se izplačujejo počenši s 1. oktobrom t. l. Službodajalci, ki so dosedaj smeli plačevati ta davek tromesečno, morajo ga plačevati z znamkami za vse zaslužke, ki so jih izplačali meseca julija, avgusta in septembra t. l. V bodoče taki službodajalci nimajo več pravice plačevati uslužbenski davek v tromesečnih obrokih, če ga plačujejo z znamkami. Davčne oblasti bodo vodile posebno kontrolo o vseh delodajalcih, ki morajo plačevati uslužbenski davek z znamkami. Radi tega naj službodajalci skrbno čuvajo knjižice o tem davku radi kontrole, ki se bo pogosto in strogo vršila. Tekom meseca januarja prihodnjega leta morajo prinesiti vsi delodajalci knjižice o uslužbenskem davku k davčni upravi na vpogled. Proti delodajalcem, ki ne bodo točno in pravočasno nalepili znamk v knjižico in ki teh knjižic koncem leta ne bodo prinesli k davčni upravi, se bo postopalo po zakonu o neposrednih davkih. —

Pogojni odpust

je najnovejši način olajšave kazni, ki je bil uveden enotno v vsej državi, dočim je bil samotni zapor ukinjen. Na podlagi novega zakona o izdrževanju kazni je bilo danes iz mariborske kaznilnice odpuščenih enaindvajset kaznjencev, ki bodo pod nadzorstvom odpotovali na svoje domove. —

Človeštvo in napredek znanosti

MARCONI O VPLIVU ZNANOSTI NA ŽIVLJENJE ČLOVEŠTVA V BODOČNOSTI. — VSESTRANSKO OGROMEN NAPREDEK.

V londonskem »Sunday Dispatchu« je napisal znani izumitelj brezžičnega brzojava, Marconi, članek, v katerem zatrjuje, da bo znanost vedno bolj vplivala na življenje človeštva v bodočnosti. Med drugim pravi:

»Vsak dan je človeštvo bolj zmagovito v borbi s prostorom in časom. Čim bolj bo napredovala znanost, tem manj bo dela za človeške roke in noge in ljudje se bodo močno izpremenili.« To senzacijsko proročanje o bodočnosti je izrekel veliki izumitelj Marconi v najbolj značilnem intervjuu, kar jih je kdaj bilo.

Na vprašanje: »Ako znanost osvobodi človeka prvega prokletstva, da bo delal v potu svojega obraza, ali pa ga more osvoboditi tudi drugega prokletstva — smrti? — je Marconi odgovoril:

»Poizkus Carwela glede ustvaritve stanice in Steinachove metode podaljšanja mladosti s pomočjo vcepitve žlez, so gola fraza. Atomi kipa ostanejo sicer neizpremenjeni, toda človeška materija se menja in se neprestano obnavlja.«

»Ali se strinjate z Bernardom Shawom in Henry Fordom, da je človeško življenje prekratko?«

»Življenje je vsekakor prekratko,« je takoj pripomnil Marconi, »mislim pa, da bosta higijena in biokemija naučila ljudi, kako naj podaljšajo življenje preko 70 let. Samo — se je obenem nasmejal — vsa ta odkritja bodo prišla prekasno za nas.«

»Ali verujete, da pomeni smrt popoln konec?«

»Ne morem dovesti v sklad popolni konec niti s svojim osebnim verovanjem niti z večno ekonomijo prirode.«

»Ali verujete, da obstoji napredek?«

Marconi se je nekoliko zamislil in nagnil glavo na stran. Nato je izjavil: »Dvojni napredek obstoji pri ljudeh: zmanjšanje dela in povečanje prometnih sredstev. Naglašal sem že, v kakšnem obsegu nadomešča stroj človeško delo. Poprej so sužnji prikovani drug poleg dru-

gega, napenjali svoje mišice, da so premaknili ladje pomorskih narodov. Pozneje je vršila to delo moč vetra. Paro je zopet nadomestila nafta. Nafto pa bo nadomestila elektrika. V starodavnih časih je bilo življenje naravnost strašno, polno trpljenja in togot. Dandanes pa so ljudje povsod v mnogo ugodnejših razmerah, čeprav niso sigurni, ali so obenem tudi bolj zadovoljni. Sreča pa ni seveda nujna potreba civilizacije. V kratkem bom mogel iz Londona govoriti z Avstralijo tako lahko, kakor morete vi sedaj govoriti iz svojega stanovanja s kakim prijateljem v bližnji hiši. S pomočjo brezžičnega brzojava se more celo iz pušav pozvati zdravniško pomoč. In vendar je poznan brezžični brzojav šele četrto stoletje. Ker postaja brezžični brzojav vedno bolj del našega življenja, bomo mogli vžeti v kratkem govoriti z vsakim prijateljem in znancom, bodisi v katerikoli državi, fotografirali in tonofilmi pa nam omogočajo ne samo, da beležimo naša izkustva, temveč tudi naš glas za one generacije, ki se še niso rodile. Zato vsekakor ne morem razumeti, zakaj naj bi bil človek pesimist v pogledu napredka človeštva.

Seveda, moderno življenje ni za pušav nika. Toda, kdor išče samoto, jo lahko najde v svoji duši. Nisem človek, ki govori nepremišljena proročanja. Ko sem prvič izjavil, da bom poslal preko Atlantske vest, so me smatrali za blaznega ali sanjača. Toda svojo obljubo sem izpolnil. Dandanes dostava kratkih valov že tesno spaja dominijone Velike Britanije.

»Kateri so danes največji znanstveniki na svetu?«

»Einstein je nedvomno eden največjih duhov današnje dobe.«

»Ali mislite, da bo ljudsko pleme dalo Nietzscheovega nadčloveka, ali pa bo morda moderna civilizacija samo dvignila splošni nivo?«

»Geniji« — je takoj pripomnil Marconi — bodo vedno našli svojo pot, pa naj bodo prilike povoljne ali nepovoljne.

Münstru diplomati javno zasmehovali svoje tovariše, ki še niso znali uporabljati vilic. Bili so to predvsem zastopniki skandinavskih držav in Španije, ki je najbolj zaničevala novo kulturno pridobitev in bila zato tudi dolgo na glasu kot »dežela brez vilic«. Vendar pa so bile vilice šele koncem 18. stoletja splošno v uporabi in težko, da jih bo kdaj mogoče nadomestiti s kakim drugim predmetom.

Poreklo imena Ilirija

V zadnjih dneh se je v zvezi z ljubljansko proslavo 120letnice Ilirije oživljene mnogo govorilo in pisalo o Iliriji, zato ne bo odveč ako omenimo, da je to ime pristnega albanskega porekla. V albanščini, ki je edina prava naslednica govorcev onega prazgodovinskega naroda, ki je nekoč živel na ozemlju današnje Jugoslavije, Albanije in najbrže tudi vse Grčije, pomeni še dandanes »i ilir« svoboden in »ë leër« svobodna. Ime »Ilirija« je torej identično s »svobodna«, svobodna država ali svobodna pokrajina. Vendar je verjetno, da se takratni prebivalci naše zemlje niso sami imenovali Ilire ali Ilirce ter svojo državo Ilirijo, ampak da so jim to ime dali šele Rimljani z ozirom na zatiranje »i ilir« — svoboden sem. Beseda »Ilirija« torej ni latinskega jezikovnega, temveč samo političnega porekla. Dokaz več, da Slovani nismo bili nikoli v kakršnikoli sorodstveni zvezi s starimi Ilirci, predniki današnjih Albancev.

Sedem vulkanov bruha

Na polotoku Kamčatki na Daljnem Vzhodu je pričel že 60 let ugasli ognjenik Gorelij, ki je oddaljen 60 km od Petrovlovskaja, zopet delovati. Tudi iz vulkana Ključevska se pojavljajo plameni in prihaja lava. Skupno je sedaj na Kamčatki kar 7 ognjenikov na delu.

Usodepolna brzojavka cesarice Eugénije Napoleonu III.

Pod naslovom »Sedan in Wilhelms-höhe« je pričel pisatelj Louis Sonollet objavljati v »Revue de Paris« zapiske francoskega generala Castelnaua iz velike vojne leta 1870.-71. General Castelnau je bil pri cesarju Napoleonu III. v velikih časteh in mu je stal v usodnih letih 1870.-71. vedno zvesto na strani. Prvi del njegovih zapiskov vsebuje nenavadno zanimiv prizor, ki se je odigral 27. avgusta 1870 v Mezieresu: »Po dineju je cesar dovolil kadilcem, da so lahko kadili in jih potem prosil, naj v svrhu kramljanja ostanejo nekaj časa še vsi skupaj. Cesar sam je otvoril razgovor in je pooblastil vsakega, da lahko svobodno pove svoje mnenje o položaju na fronti in kakšne odredbe smatra za najumestnejše. Noben dvom ni obstojal v tem, da je treba nadaljevati pohod na Metz in priskočiti generalu Bazainu na pomoč. Ali pa bo sploh mogoče tako daleč priti? Jasno je, da se bo nemški prestolonaslednik, ki je zasedel Champagne, obrnil proti nam. Boriti bi se morali torej potem kar na dve strani. Končno so se vsi zedinili na to, da je treba armado nemškega prestolonaslednika dobro opazovati in se potem ob najugodnejši priliki vreči na njo. Cesar Napoleon III. je sprejel ta načrt, čeprav z obžalovanjem. Poslal je v tem smislu ob 9. dop. depešo tudi cesarici ter odločil, da se glavni stan naslednjega dne preseli v Poir, potem pa v Mezieres. Tu pa je dobil cesar še tekom noči sledečo brzojavko imenom francoske vlade: »Ako ne boste nadaljevali svojega pohoda proti Metz, potem imate jutri v Parizu revolucijo«. Še isti trenutek je dobil potem maršal Mac Mahon ukaz od vojnega ministra imenom ministrskega sveta in cesarice, naj nadaljuje prodiranje proti Metz, da pride pravočasno maršalu Bazainu na pomoč. To je postalo za Francijo tedaj usodepolno in vojna je bila izgubljena.«

Hlačna revolucija v Suidi

V okraju Affoltern, ki je upravno podrejen kantonu Zürich, je izbruhnila modna revolucija, ki je zavzela precejšen obseg in je za razliko od drugih sličnih pojavov pričela med kmeti. Gibanje si je nadelo za nalogo odpraviti dolge hlače, ki so baje neokusne in za kmeta naravnost nepraktične. Kmeti mladeniči so se z velikim uspehom lotili dela in trdijo, da so dolge hlače nadloga, ki jo je treba odpraviti. Propagatorji gesla: »Proč z dolgimi hlačami« so se fanatično zaljubili v staro kratko nošo, pri čemur jih časopisje krepko podpira. Nekateri švicarski listi so se zaglobili v zgodovinska razmotrivanja in ugotavljajo, da so dolge hlače preostanek iz žalostnih časov francoske invazije, pred katero so Švicarji brez izjeme hodili v kratkih hlačah. Najsibova moda praktično, estetično ali zgodovinsko utemeljena, je postranskega pomena. Značilno pa je dejstvo, da se pokret uveljavlja in širi zlasti med priprostim narodom, čeprav nista iskro nove mode zanetila niti Pariz niti London. — Vsekakor pa je zagrizenosti priproste dežele pripisati precej možnosti. Vprašanje je le, ako bodo okraju Affolteru sledili tudi drugi okraji in kantoni in kaj poroko Francozi, ki jih v Švici ni malo? Bržčas bodo propagirali modo dolgih hlač.

Napad banditov na vlak

»Daily Mail« poroča iz Lahora: V noči od ponedeljka na torek so izvršili banditi obupen poizkus, da bi oplenili neki vlak 100 milj južno od Lahora. Dvanajst mož je otvorilo ogenj s puškami in samokresi. Številne kroglice so zadele lokomotivo. Prestrašeni potniki so se vlegli na tla in vpitje žensk je odmevalo daleč naokrog. Vlakovodja in kurjač sta se takoj zgrudila. Ko se je vlak ustavil, so ga banditi temeljito preiskali in ukazali vsem potnikom, da nikdo ne sme zapustiti svojega sedeža. Ravno v trenutku, ko so banditi hoteli odpreti blagajno, pa se je pričel bližati neki drug vlak, nakar so razbojniki pobegnili v bližnji gozd.

ODOL PÂTE DENTIFRICE

čistilna-osvežujoča-štedljiva

Sport

Službeno iz sodniške sekcije.

Nedeljske tekme sodijo: mladinsko Rapid:Železničar ob 13.30 g. Vesnaver, prijateljsko Grazer Sportklub:Železničar g. Bizjak, Rapid:Ptuj v Ptuj pa g. Nemec. — Načelnik.

50letnica električne žarnice

V Dearbornu, na posestvu Henry Forda so v navzočnosti slavnega izumitelja Edisona, z velikanskimi slovesnostmi proslavili 50letni jubilej električne žarnice. Slavnosti so se pričele takoj po prihodu predsednika Hooverja in je bilo povabljenih nad 500 znanstvenikov in izumiteljev, med njimi tudi gospa Curie, ki je odkrila radij. Laboratoriji stare Edisonove stanovanjske hiše so bili popolnoma preurejeni. Model železniškega vlaka iz leta 1879. — lokomotiva je bila kurjena z lesom — je prepeljal goste na kolodvor vasi, kjer gospodarijo dandanes avtomobili, radio in druga tehnična čudesa. Ford je svoje staro mesto tako prilagodil preteklemu stoletju, da so na bližnjih poljih orale volovske vprege namesto traktorjev. Ameriški časopisi ponatiskujejo poročila, objavljena pred 50. leti o priliki Edisonovega izuma. Vse se sedaj čudi, kako strašno so tedaj omalovaževali pomen električne žarnice. Mnogi listi so bili naravnost skeptični. Vprašanje, ali se bo žarnica pokazala kot praktična in zanesljiva, so večinoma razpravljali s stališča, da je svetilni plin vsekakor cenejši, kakor električna luč.

Razžaljenje s hipnozo

Pred pariškim sodiščem se je vršil te dni zanimiv proces proti nekemu zdravniku-hipnotizerju, ki ga je tožil neki kmet. Hipnotizer se je namreč hotel poslati s tem kmetom in ga je pred svojimi prijatelji hipnotiziral. Rekel mu je, naj gre v bližnjo slaščičarno, kjer naj vzame dva kolača, ne da bi jih plačal ter pride potem v nasproti ležečo kavarno. Zdravnik in njegovi prijatelji so šli v kavarno, da tamkaj opazujejo ta šaljiv prizor, o dogodku samem pa so poprej obvestili tudi slaščičarja. Kmet je res v hipnozi izvršil ukaz zdravnika-hipnotizerja in prišel že čez nekaj minut v kavarno s kolačem v rokah. V tem hipu pa se je prebudil iz hipnoze. Ko je videl da so ga potegnili in kako se mu vsi smejejo v obraz, je odšel takoj k advokatu in vložil tožbo. Sodišče je res obsodilo zdravnika na mesec dni zapora, vrh tega pa mora plačati užaljenemu kmetu za doživljeno sramoto še 5.000 frankov odškodnine v gotovini.

Najlepši safir na svetu

Nedavno je skupina siromašnih Birmanov našla v nekem rudniku v državi Birmi tisočkaratni safir in 96 karatni rubin. Čim je za to zvedel newyorški trgovec Albert Ramsay, se je takoj odpeljal v Birma, kjer je v resnici ugotovil, da gre za najlepší in največji safir, kar so jih dosedaj našli. Dal je domačinom zanj 6 milijonov dinarjev in je razdelil safir na 6 kosov. Ramsay je nato tajno odpotoval z nekim avtomobilom, ki ga je spremljalo sigurno spremstvo. Tudi najdeni rubin je pravi gigant, vendar pa bodo njegovo vrednost ugotovili šele potem, ko bo razdeljen. Ramsay je prepričan, da bo po prerezu mogoče dobiti dva enaka kamna.

V gledališču.

»Olga! Ti si bila vendar včeraj v operi. Kaj pa si slišala tam kaj lepega?«
»Mnogo, mnogo. Kovačeva se bosta ločila, gospa Ramučeva bo operirana, Ančka ima zopet novega oboževalca, Grabljičevi pa so pred konkurzom.«

Zgodovina vilic

Ravno 550 let je preteklo, odkar se človeštvo pri jedi poslužuje vilic. L. 1379 so bile vilice prvič omenjene v seznamu nekega kneza v severni Italiji. Bila je to majhna stvar z dvema zobcema in je služila le za prijetanje mehkih, sočnih sadežev. Čisto natančno nikakor ni mogoče ugotoviti čas in izvor vilic, vsekakor pa so pridobitev florentinsko-beneških državnih običajev v dobi velikega procvitanja severo-italijanskih mest. — Prav kmalu se je pokazalo, da vilice niso pripravne samo za sadeže, temveč tudi za druga jedila. Dotedaj je bil običaj, da so jedli ljudje s prsti s pomočjo noža.

Ko je George Calviac l. 1560 potoval po Evropi, je ugotovil, da je imel v Nemčiji in Italiji vsak gost pri jedi vsaj svoj nož, v Franciji pa niti tega. Karel Savojski je imel vse polno najkrasnejšega namiznega orodja, med njim pa samo ene vilice. Le na dvoru Henrika III. francoskega so se že zgodaj naučili jesti po florentinskem običaju z vilicami. Karel V. pa je imel v svojem srebrnem zakladu že cel tucat vilic, kar je bilo za tedanje čase nekaj izrednega.

Vsekakor pa je bilo za vse zelo težko, privaditi se na novi običaj. Še slavní Ludovik XIV. je vse svoje življenje jedel samo s prsti. L. 1608 je Anglež Thomas Coryat potoval po Italiji in je na svoje največje začudenje tamkaj zapazil, »kar ni bilo nikjer na svetu v običaju«, da so tamkaj držali meso pri rezanju z vilicami. Coryatu je to silno ugajalo in je uvedel potem to modo na angleškem dvoru, ne meneč se za zasmehovanje, katero je moral prenašati in pretrpeti zato od nasprotnikov te nove kulture.

Vilice so smatrali čisto tudi kot potrebno zlo. Še Moscheros pravi, da je bedarija, jesti salato z vilicami. Po mnogih francoskih samostanih pa je bilo uporabljanje vilic sploh prepovedano, češ da je to »pregrešna tuja gizdavost«. Že l. 1648 pa so na mirovnem kongresu v

Mihael Zevaco

Beneška ljubimca

Zgodovinski roman iz starih Benetk 300

Vse te misli, za katere rabi beseda predolgo časa, so se razblisketale v par trenutkih. Rolandovi možgani so bili v tej minuti podobni hudournemu nebu, ki ga orjejo strele, švigajoče od vseh vetrov in zlivajoče se vrhu neba v slepeče, zlovešče žarenje.

Njegovo trpljenje je bilo strašno. Ihtenje je hropelo v njegovih prsih, dasi njegov okameneli obraz ni razodeval drugega kot tiho sanjarijo. Res pa je, da je bilo groza gledati izraz, ki je razodeval to sanjarijo v njegovih potezah.

In naenkrat je zasijal slepeči žar vseh teh združenih bliskov.

»Jaz nesrečnež! Ljubim jo še vedno! Ljubim jo blazno! Nikdar je nisem nehal oboževati! In jaz, ki nisem trepetal še nikoli, trepečem ob goli misli, da ji preti nevarnost!«

S stopnjujočim se naporom je pomiril in ukrotil svojo razburjenost.

In odgovoril je vprašanju, ki mu ga je zastavil Džennaro, odgovoril s tihim, skoraj ponižanim glasom, z glasom premaganca:

»Govorite gospod. Kakšna je nevarnost, ki preti Dandolovi hčeri?«

»Pravo ime imenujete, gospod, je povzel Džennaro živahno. Da, da, zanj gre v tej zadevi... Vedite torej, gospod, da mi je prišlo na um, okoristiti se s tistim grobom v kripti pri Sv. Marku. Dasi je bilo zborovanje, na katero ste me blagovolili povabiti s tako neobičajnimi ceremonijami, poslednje, vendar sem sklepal po izveštnih znamenjih, da se nekateri izmed zarotnikov še snidejo na tihem, to je, brez vednosti ostalih zarotnikov, vzlasti pa generalnega kapitana Altierija. Gotovo se še spominjate, kake reči so se zarotniki pomenkovali o Dandolu, ko so izvedeli, da se hoče umakniti. In tu naj se dotaknem delikatne točke svojega raporta... hotel sem reči najinega razgovora!...«

In Gvido Džennaro se je za hip prekinil, kakor da hoče izmeriti učinek tega zarekljaja.

Toda na zaprtem licu Rolandovem je čital samo globoko zanimanje.

Zato je nadaljeval, prizadevaje si, da bi dal svojemu pripovedovanju lice pravcatnega policijskega raporta:

»Torej, že drugi dan nato sem se zvečer skril v znano vam grobnico; okrog enajste ure je prišlo v kripto kakih petnajst zarotnikov. Ti gospodje so med seboj obnovili razgovor, ki se je vršil že prejšnji večer ob navzočnosti Altierija, njihovega načelnika, kolovodje vseh zarotnikov. Zaključili so, da je treba spraviti Dandola s poti kakor hitro mogoče, češ, da je skrajno nevarno pustiti življenje človeka, ki ve za vse

tajnosti zarote, pa umakne dano besedo brez sprejemljivega razloga. Ko so dognali to točko, je eden izmed gospodov vstal in omenil, da živi velemožni Dandolo že dalje časa zaprt s svojo hčerjo, gospo Altierijevo. Pripomnil je, da ve iz zanesljivega vira, da je tudi gospa poučena o zaroti in da je že večkrat grozila svojemu soprogu z ovadbo.

Ta vest je napravila med navzočimi zarotniki globok učinek. Po kratkem preudarku so sklenili enoglasno smrt gospe Altierijeve in izžrebali iz svoje srede tistega, ki naj umori Dandola, in tistega, ki naj umori njegovo hčer...«

Gvido Džennaro je premolknil iznova ter pozorno pogledal Rolanda.

To pot je bil gotov svojega učinka.

Mrtvaška blodota se je bila razlila po obrazu Rolanda Kandiana, ki si je — hoteč nemara zadušiti kak vzrok — grizel ustnice tako besno, da so krvavele. Strašno je bilo pogledati to rdečo liso v tem mrtvaškem obrazu.

»Gospod,« je nadaljeval Džennaro, »ali želite izvedeti ime tistega, ki naj umori Dandola?«

»Ne,« je odgovoril Roland zamolklo.

»Ali ime onega, ki ima nalogo, umoriti gospo Altierijevo?«

Rolandove oči so zažarele.

»Ime mu je Grimani,« je dejal Džennaro mirno.

»Mladi Grimani. In načrt, kako naj se izvrši umor, je ta: gospa se pelje po dvakrat na teden ob gotovih dnevih v gondoli na izprehod.«

»To vem,« je dejal Roland s hripavim glasom.

»Pot je vedno ista: pelje se do Mostu Vzdihljajev, kjer se ustavi par trenutkov; nato se vrne domov...«

»Vem,« je ponovil Roland, in njegov glas je bil podoben obupnemu hropenju.

»Torej, gospod Grimani se hoče okoristiti s to priliko. Končal sem, gospod. Usojam si vas samo še vprašati, ali sem držal svojo besedo in ali sem resnično poplačal svoj dolg, ki ste mi ga naložili s tem, da ste prizanesli mojemu življenju.«

»Da,« je odgovoril Roland.

Gvido Džennaro se je globoko priklonil.

»V tem slučaju, gospod, se čez tri dni začnite čuvati pred policijskim načelnikom, ki je njegova dolžnost, da zagotovi vašo oretacijo.«

In vstajaje je dodal:

»Le eno besedo, gospod; mislim, da veste sami, da je danes že eden izmed tistih treh dni...«

»Vem... le idite gospod. Storili ste mi zares uslugo enako tisti, ki sem jo storil jaz vam. Odslej mi ne dolgujete ničesar več!«

Gvido Džennaro se je še enkrat naklonil; nato je odšel.

Bralec je opazil, da je policijski načelnik v teku tega pogovora govoril z Rolandom kakor s kakim predstojnikom.

Zapazil je tudi, da je ob dveh ali treh različnih

prilikah dal skoraj odkrito razumeti, da bo Roland v prav kratkem času beneški dož in da ga prosi takrat za mesto velikega inkvizitorja.

Roland je obstal neprodiren.

Ko je bil Gvido Džennaro zunaj, si je po svoji stari navadi krepko pomel roke, mrmraje sam pri sebi:

»Plačal se mu svoj dolg, da, da. A zdaj je on moj dolžnik. In zdi se mi, da je vse, kar sem storil in ukrenil, prekrasno. Kaj se godi?«

»Zarotniki se čutijo popolnoma varne. Dož je došlo dan za veliko ceremonijo svoje poroke z Adrijjo. In to je dan, ko hočejo zarotniki izvršiti svoj namen. Takrat bom vedel tudi jaz, kaj mi je storiti. Ako se stvari obrnejo proti Kandianu, ovadim zaroto in obenem aretiram Kandiana. Tako postanem mahoma veliki inkvizitor. Če pa se, nasprotno, zasučejo stvari Kandianu v prilog, ne bom motil zarotnikov, ki niti ne slutijo, kaj jih čaka. In potem bo Roland Kandiano dož in me on imenuje za velikega inkvizitorja. Kratkoterm, naj že obvelja Foscari ali Kandiano, kar se tiče mene, sem zagotovil svojo zmago. Dobro ste ravnali, gospod Džennaro, bodoči veliki inkvizitor beneški!...«

Pred cerkvenimi vrati je policijski načelnik namignil nekemu moškemu, da naj pride bliže.

Ta moški je bil eden izmed njegovih tajnih agentov.

»Nekdo je tu notri,« je dejal Džennaro.

»Videl sem ga, eksclenca.«

»Ali ste ga spoznali?«

»Ne.«

»Prepovedujem vam, spoznati ga.«

»Kaj naj torej storim?«

»Zasledujte enostavno tega nekoga, ne izgubite ga izpred oči in pridite mi zvečer povedat, kaj je medtem počel.«

»Dobro, eksclenca.«

»Če bi imel ta nekdo preprič s kakim meščanom.«

»S kom na primer?«

»S kakim mladim velikašem, recimo, z mladim Grimanijem. Torej, če pride do tega prepira in če se zgodi, da bi bil ta ali oni izmed nasprotnikov ubit, vam ni treba več nadaljevati nadzorovanja, marveč me pridite takoj obvestiti.«

»Slušam, eksclenca!«

Nato je Gvido Džennaro odšel. Tajni agent pa se je postavil onostran cerkvenega portala in čakal »nekoga« s tisto neizmerno potrpežljivostjo, ki odlikuje beriče vseh časov in narodov.

Gvido Džennaro pa, ko se je vrnil domov, je prejel poset Bembovega komornega sluga, ki ga je prosil, naj se oglasi v palači njegovega gospodarja, rekoč, da je ponoči številna četa razbojnikov napadla kardinalovo bivališče.

(Nadaljevanje sledi).

Mali oglas, kletuškov posredovanje in socialne namene oblikovane; vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Ženitve, dopisovanje in oglasni trgovski ali reklamni znaki; vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Meblovano sobo blizu Koroške ceste iščem. Ponudbe pod »14 dni« na upravo lista. 2717

Narodno Enciklopedijo (Stanojevič) prodam za Din 400. Naslov pove upravo lista. 2719

Sobo in črkoslikanje izvršuje po ceni, hitro in okusno Franjo Ambrožič, Grajska ul. 2. 2231

Prazno, solčno sobo oddam takoj mirni stranki. Kuhanje v sobi prepovedano. Vrbanova ulica 61, pritličje. 2706

Mizarstvo Anton Marušič, Pristaniška ulica (vogal Pristan) se priporoča cenjenemu občinstvu za vsakršna v to svrhu spadajoča dela od najenostavnejše do najfinejše vrste. — (Renoviranje starega pohištva). Cene zmerne, solidna in točna postrežba. 2643

Dijake sprejem na stanovanje takoj, tik šol. Naslov v upravi Večernika. 2716

Meblovano sobo oddam takoj boljšemu gospodu. Naslov v upravi lista. 2714

Hladilnik za gostilno ali domačo uporabo v dobrem stanju ugodno prodam. Naslov v upravi Večernika. 2711

Zakonca brez otrok gresta za hišnika, mož ključavničar. Naslov pove uprava Večernika. 2712

Lep velik lokal, pripraven za delavnico ali trgovino takoj oddam. Taborska ulica 8. 2707

Sprejemem takoj ali s 1. novembrom 1929 dva dijaka v celo oskrbo. Din 700.—. Maistrova ulica 16, I. nadstr. — Istotam oddam elegantno meblirano sobo, separatni vhod, električna luč, dvema osebama. Cena po dogovoru. 2708

Prazno sobo s posebnim vhodom oddam takoj samcu ali samici. Naslov v upravi Večernika. 2710

Meblovano sobico oddam takoj eni osebi. Koseskega 35. 2715

Odda se lepa soba in kuhinja s 1. novembrom. Dr. Rosinova ul. 16. 2702

Pisarniška moč z večletno prakso išče zaposlenja. Ponudbe na upravo pod »Nastop takoj«. 2679

Fotografiram vse! Portreti, brzoslike, industrija, sport. Najnovejši aparati in svetlobne naprave. Novo urejen fotoatelj. Fotomeyer, Gosposka 39. 2286

Zanesljivo dekle, srednje starosti išče mesto postrežnice za nekaj ur dnevno. Naslov v upravi Večernika. 2709

Svetovna tvrdka 2718

išče v Mariboru za takoj ali pozneje

trgovske lokale na ulico

Ponudbe prosi pod šifro »Zračno« na upr. lista

KAJENJE JE STRUP!

Vsak se lahko igraje odvadi zdravju škodljivem kajenju, z našimi »EX«-tabletami. V 14 dnevih prestane tudi najstrastnejši kadilec kaditi, ako vzame »EX«-tablete dnevno trikrat. So popolnoma neškodljive. Omot Din 30.— in poštnina. Cela kura pet omotov Din 145.—, franko.

2407

Razpošilja po povzetju

»Aurora« Sek. 19, Novisad, Zeljezniška 38.

Novo otvorena trgovina s premogom in lesom

Tinnauer

Maribor 2544

Gregočičeva ul. 9

vhod tudi skozi Slovenska ul. 8

se priporoča cenj. občinstvu za blagohotna naročila.

Cene brezkonkurenčne! Postrežba točna in solidna!

BRITVICE

Gillette, Mem extra, Mem de Luxe, Mond extra, Timor in vse britvske potrebščine nudi najugodnejše galanterijska trgovina

Drago Rosina

Vetrinjska ulica št. 26.

Dostojevski:

Selo Stepančikovo

humoristični roman

prevod Vladimira Levstika

Broširana 44 Din, vezana v

platno 56 Din.

Po pošti pa 2 Din več.

Tiskovna zadruga v Mariboru Aleksandrova cesta 13